

מוזיקה חילונית רב דניאל שטיין

א. **גמרא בפסחים (כו, א)** - קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה וכו', מעילה הוא דליכא, הא איסורא איכא.

ב. **שו"ע (יו"ד סימן קמב סעיף טו)** - אסור לשמוע כלי שיר של עבודת כוכבים או להסתכל בנוי עבודת כוכבים, כיון שנהנה בראייה. [ש"ך (ס"ק לג) - פ"א באיליים עצמם שנעבדו אסור להסתכל בהן לראות נויין אבל צורות שנעשו לנוי ולא לעבוד מבואר בתו' והרא"ש דמותר].
[בית הלל (שם) - והנה דימה רבינו ירוחם דין קול כלי שיר של עבודת אלילים לדין של הקדש. ונראה שהוא הדין קול של עכו"ם המזמר לעבודת אלילים ג"כ אסור כמו כלי שיר של עבודת אלילים, ואף על גב דגבי קול בפה לא שייך גבי הקדש דאין הקדש שייך גבי בני אדם, אבל גבי עבודת אלילים נראה דאם העכו"ם מזמר לעבודת אלילים יש לו הנאה מקולו הוא גם כן אסור].

ג. **גמרא שבת (קמט, א)** - תנו רבנן כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנאמר אל תפנו אל האלילים מאי תלמודא אמר רבי חנין אל תפנו קל מדעתכם.

ד. **שו"ת אגרות משה (ח"ב יו"ד סימן קיא)** - ובדבר לשמוע הניגונים שמנגנין לע"ז ודאי אסור דהא המנגן לע"ז אף לאלו שאין דרכן בכך עובר בלאו שהוא דרך כבוד וכו' ובהיתיה דרך עבודתו חייב מיתה וא"כ ודאי אסור להתכוין לשמוע, ואם מכל שיר יש בזה איסור הנאה אם הכלי שיר מיוחדים לומר לעכו"ם וכו', ואם רק ניגון מאנשים שמזמרין לעכו"ם לא נמצא שיהיה אה"נ אבל ודאי אסור להתכוין לשמוע כדי ליהנות או כדי להתבונן בעבודתם. אך לשמוע הניגון הזה מפי אנשים כאלו שאין מתכוונים לע"ז אלא לזמר בעלמא אף שאין בזה איסור אם הוא בלא המלים שמשבחין להבליהם, מ"מ מכוער הדבר.

ה. **גמרא חגיגה (טו, ב)** - אחר מאי, זמר יוני לא פסק מפומיה. אמרו עליו על אחר בשעה שהיה עומד מבית המדרש הרבה ספרי מינין נושרין מחיקו. [רש"י (שם) - אחר מאי מפני מה בא לידי כך, ולא הגינה תורתו עליו. זמר יוני לא פסק מביתו והיה לו להניח בשביל חורבן הבית, דכתיב בשיר לא ישתו יין]. [מהרש"א (שם) - ולא הל"ל זמר יוני אלא סתם זמרא לא פסק כו' כדאמר התם במס' גיטין זמרא מנלן דאסור כו', גם אינו נראה דמשום זמר דלאחר החורבן יהיה נגע בו משום מינות ונראה דנקט זמר יונית דהיה בו מינות בזמר גופיה וכו'].

ו. **ספר החסידים (סימן תשסה)** - ויזהר מי שיש לו קול נעים שלא יזמר נגונים נכרים כי עבירה היא ולכך נברא קולו נעים לשבח בוראו.

ז. **ראשית חכמה (שער האהבה פרק י)** - השירים וכו' שהם דברי חשק וניבול פה גורמים להפריד הנשמה מצרור החיים וכו' וכמה אנשים פחותי ערך נמשכים אחר השירים הפחותים האלה ומאבדים את נפשם.

ח. **רמ"א (או"ח סימן נג סעיף כה)** - וש"צ המנבל פיו או שמרנן בשירי הנכרים ממחין בידו שלא לעשות כן ואם אינו שומע מעבירין אותו. [משנה ברורה (ס"ק פב) - ר"ל בניגון שהנכרים מנגנים בו לעבודת גילולים שלהם וב"ח בתשובה סי' קכ"ז כתב דוקא בניגון שמויחד לזה].

ט. **ברכי יוסף (סימן תקס ס"ק ו)** - בספר מעשה רוקח פ"ח מהלכות תפלה נשאל על המשוררים קדיש וקדושה לחן שירי נכרים, והאריך לאסור, ובכלל דבריו הביא דברי מהר"ם די לונזאנו בספר שתי ידות דף ק' שכתב בשם ספר חסידים (סי' תשסה) ויזהר מי שקולו נעים שלא יזמר ניגונים נכרים וכו' כלומר אף השיר הוא קדוש, הניגון נכרי יפסידהו, וכו' ע"ש. ונעלם ממנו דברי מהר"ם די לונזאנו עצמו שם בספר שתי ידות דף קמ"ב שכתב וז"ל, וזאת היתה לי סיבה גורמת לחבר רוב שירי על ניגוני הישמעאלים, וכו' וראיתי קצת חכמים כמתאוננים רע על המחברים שירות ותשבחות לש"ת על ניגונים אשר לא מבני ישראל המה, ואין הדין עמם, כי אין בכך כלום, עכ"ל.

י. **שו"ת דברי חיים (ח"ב סימן יז)** - שמעתי אשר נתקבל לבית הכנסת דחסידים שבקהלתכם שליח ציבור עם מזמרים מסייעין ונפלאותי מאוד מה זה עולה על לבכם הלא הרבה יגעו אבותינו עדי הסירו המספחת הזאת מבני ישראל ותהלה לקל בקהל חסידים לא נמצאו מתפללים בהכנת שיר וזמר נעים כבבתי טרטיאות וכו' ואיך עתה נהפך לבכם להביא פסל בית אלקינו ובפרט כי השליח ציבור הזה שבחרתם סני שומעני' לבעל עבירה. וביותר אני מתפלא על כבוד מעלתו אשר כל ימיו ה' נגד המתחדשים ולא הניח יד רשע ליגע בכבוד בית אלקים ובתורתו ולמה לעת זקנתו ירפו ידיו ולתת יד לפושעים מחדש באו להתאוות תאוות בבית ה' בחצרות קדשו ולהרהר הבליהם בשעת התפילה ע"י שירי חשק הנזמרים בטרטראות ואוי להם לפתאים הללו ערלי לב אין תבונה.

יא. **ספר מעבר יבק (שפתי צדיק פרק לא)** - הנשמה נהנית מהניגון לפי שהיה רגילה בניגונים בשיר של מלאכי השרת ושיר הגלגלים, ובהיותה בגוף ושומעת ניגון, נהנית, כמו שהיתה רגילה בהיותה דבוקה ביסודה.

יג. **ספר מנות הלוי (אסתר א, ח)** - שהיו המוסיקה והניגון דבר יערב לנפש לסיבת היותה מורגלת בשמע זה בהיותה במרום כנודע למי שלא יכחיש פשוטם של מקראות ואמיתתן, מלאכי מרום פותחים את פיהם, מברכין משבחין ומפאריין וכו'. יש אנשים אשר יערב עליהם כל כך עד אשר יתבטלו חושיהם לבל ידעו איפה הם וכו' ויש מהם תקפוץ עליהם שינה, כי תתבודד הנפש לשמוע אל הרינה עד שתנוח כפגר מת, כי רועה היא אותה, וכשתפרד מהשגיה בו, יהיה כלא היה וישן וירדם.

יד. גמרא בתגיגה (יד, א) - כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי.

טו. תיקוני זוהר (תקון יא) - ואית היכלא דנגונא דלית לה רשו למפתח אלא בנגונא ובגין דא דוד מתקרב לההוא היכלא בנגונא דהא הוא דכתיב (מלכים ב' ג') והיה כנגן המנגן.

טז. ספר תורת המנחה, לתלמיד הרשב"א (פרשת בהעלותך דרשה נו) - ועל כן כל אדם יערבו לו קולות כלי השיר, שכשהנשמה שומעת אלו הקולות זוכרת מעונה הראשון בהיותה לפני יוצרה שומעת אלו הקולות ומתעוררת לשמחה ולחדוה, ועל כן כלי הניגון מעוררים לנבואה.

יז. רמב"ם (יסודי התורה פרק ז הלכה ז) - כל הנביאים אין מתנבאין בכל עת שירצו אלא מכוונים דעתם ויושבים שמחים וטובי לב ומתבודדים וכו' לפיכך בני הנביאים לפנייהם נבל ותוף וחליל וכנור והם מבקשים הנבואה.

יח. ספר הכשרת האברכים (פרק ט אות ג) - אל יקשה לך הלא רואים אנו חזנים ומנגנים גדולים שלכם רחוק מד' אין אמונה ואין לב ר"ל, ואפילו בין העכו"ם יש מנגנים, מפני שהניגון היא רק מין גילוי הנפש והרגשותיה, אבל אין עוד הכרע מה יעשה איש בשעה שמתרגש ומה יפעל בחלק נפשו שהתגלה, וכמו שישנם שני אנשים שמחים זה מוסיף בשמחתו לעבוד את ה' וזה בשמחתו מתהולל, כן הניגון שהוא אחד מן מפתחות הנפש שמעורר אותה ואת הרגשותיה.

יט. ליקוטי מוהר"ן (תורה ג) - מי ששומע נגינה ממנגן רשע קשה לו לעבוד את הברוא וכשומע ממנגן כשר והגון אזי טוב לו.

כ. שו"ת וישב הים, להג"ר יעקב הלל שליט"א, (ח"ב סימן ז) - ונראה לעניות דעתי שכל מנגינה אפילו דמעיקרא לא חובר אליה מילים, לא דזנות ולא דעבודה זרה, כל שחיברה גוי או רשע נכון לא לשמו אותה וכל שכן לנגן אותה, שכן הפועל בנפעל. ובפרט שכח סיגולי יש במוסיקה לעורר בהשומע אותן רגשות שהן כפי דעתו וכוונתו של המחבר השיר או המנגינה ואפילו חיברה בלא מילים כלל מעיקרא.

כא. שו"ת אגרות משה (ח"א אהע"ז סימן צו) - הניגונים הם עניני חול דאין להם שום קדושה ולכן אף שעשו לנגן בניגונים אלו דברי קדושה אפשר אין להחשיב שהוא הנחת שם להרשע בדברי קדושה כיון שבעצם הניגונים שחידש אין בהם קדושה. וא"כ אף ניגונים אלו שעשה אחר שסני שומעניה נמי יותר נוטה שאין לאסור לנגן בהם. אך באלו יש לבני תורה ובע"נ להחמיר כיון שיש גם טעם לאסור אף שהוא טעם קלוש.

כב. גמרא סנהדרין (קא, א) - תנו רבנן הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת לפניו רבונו של עולם עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים. [יז רמז (שם) - ויש לפרש דהני מילי מאן דקרי ליה דרך שחוק אבל מאן דמיכין לשבוחי ביה לקב"ה דרך ניגון שפיר דמי ומילתא צריכא עיונא].

כג. משנה ברורה (סימן תקס ס"ק יד) - כתב בליקוטי מהרי"ל שלא כדין הוא שמשוררין במשנה אודך כי עניתני וכה"ג לשמחת מריעות כי אז התורה חוגרת שק ואומרת עשאוני בניך כמין זמר אך בבהכ"נ לרגלים מצוה לזמר וע"כ מסיק המ"א דלא שרי בשבת לזמר אלא אותן שירים שנתקנו על הסעודה אבל פיוטים אחרים אסור.

כד. ספר החסידים (סימן רלח) - מי שיש לו קטן מוטל בעריסה כדי לא יבכה לא ירננו לו וכו' ניגונים של ישראל שהם להקב"ה.

כה. שו"ת אגרות משה (ח"ב יו"ד סימן קמב) - ואף על דברי תורה שבעל פה נמי מסתבר שהוא כמו פסוקי תורה שבכתב לענין איסור זה דעשאוני ככנור דמאי שנא וכו'. ובעצם רואים אנו שרוב העולם מזמרים נוסחי ברכות וגם פסוקים בכל עניני שמחה אף חסידים ואנשי מעשה, אף שזה ודאי הא מפורש בגמרא לאיסור ולא ידוע לי טעם נכון וכו' וצ"ע בטעם שמקילין. עכ"פ למה שמקילין בזמרה של האדם ממש אין להחמיר גם בטעיף רעקארדערס, אבל לבעלי נפש מן הראוי להחמיר שלא לעשות טעיף רעקארדער מברכות ופסוקים, וכשנעשה כבר שלא להעמידו להשמיע הברכות והפסוקים לתענוג בעלמא.

כו. ספר שערים בתפילה, להג"ר שמשון פינקוס זצ"ל, (הוספה לרינה) - לא ראינו שאחרי ערב שירה חסידית, שמתוך האלפים שבילו שמה שעות רבות, שאפילו אחד יכוין דרכו מהאולם לבית המדרש מכח התעוררות של קדושה שקיבל באותו מעמד או כשיצא תקליט חדש עם ניגונים מרגשים שכן תורה אחרי יצי שעה של שמיעת הניגון צמאה לך נפשי או וטהר לבנו באמת, שכתוצאה מכך בתפילת מנחה הסמוכה יתפלל בהתרגשות ובחשק.

כז. ספר מתנת חיים, להג"ר מתתיהו סלומון שליט"א, (מועדים עמוד קנט) - וזה ודאי סכנה גדולה היא לבני תורה אשר צריכים לברוח ממנה כבורח מן האש, כי אף שיש הרבה טובה בשירה וזמרה במקומה הראוי ובמדה מספקת, אבל מהשמיעה הבלתי מוגבלת מתבלבל המוח לגמרי, וממש בכל עת ובכל שעה מצלצלים הקולות באוזניו והרבה פעמים מזמרים גם בפיו.